

Outakosken kalastuskunta
Ilmari Tapiola
Osakaskunnan puheenjohtaja
puh: 040 833 4813
ilmari.tapiola@pp.inet.fi
outakoskenosakaskunta@gmail.com

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VN/7259/2022-MMM-1

Lausunto, Tenojoen kalastussäännön vuotta 2022 koskevat täsmennykset

Kaikki kalastus on lähdeittävä omistajien kalastusoikeuden tahdon mukaisuudesta, niin kuin kalatuslaissa määrätään.

Osakaskunta ensinnäkin paheksuu nyt lausunnon kohteena olevien Tenojoen kalastussäännön vuotta 2022 koskevien täsmennysten syntyprosessia. Tenojoen hoitotyöryhmä on etukäteen käsitellyt kokouksessaan täsmennyksiä, mutta maa- ja metsätalousministeriön edustajat ovat systemaattisesti torpedoineet kaikki paikallisten esittämät kompromissiesitykset, jotta asia on saatu siirrettyä yksin ministeriön päätettäväksi. Hoitotyöryhmä on kuin kulissi, jolla ei ole tarkoituksaan olla mitään valtaa. Paikalliset edustajat työryhmässä ovat lähinnä ministeriön narreina ja virkamiesten nöyryytettävinä. Toiminta muistuttaa ikävällä tavalla Venäjän yksinvaltaista toimintatapaa.

Nyt käsiteltävänä olevaa lausuntoa on pyydetty niin myöhään, ettei asialle käytännössä voida tehdä mitään tosiasiallisia muutoksia.

Outakosken osakaskunta vaatii, että tiloille kuuluvat oikeudet tulee ottaa huomioon tilojen elinkelpoisuuden ja kalastuskulttuurin säilymisen turvaamiseksi, koska kalastusoikeudet ovat saamekaisten perustuslain suojaamia oikeuksia. Kalasaaliista on lailla määrätty. Laki isojaosta ja verolle panosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa 57/1925 sekä asetus isojaosta ja verollepanosta sekä valtion mailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa 1925: 158/25 7§.

Outakosken osakaskunnan alueella on vanhojen tilojen jyvitetty suolakalamäärä, joten kalasaaliilla on ollut suuri merkitys tilojen elinkelpoisuudessa ja tilat muodostettiin elinkelpoiseksi vain sillä, että tiloille jyvitettiin tuotoksi myös kala. Selvennykseksi todettakoon, että kalasaaliilla on ollut suuri merkitys, että saamelaisten tilat saatiin elinkelpoiseksi niitä perustettaessa.

Verkko- ja patokalastuksen salliminen edes muutamaksi päiväksi kesälle 2022 on pieni parannus vuoden 2021 täyskieltoon verrattuna. Heinäkuussa Tenon vedenkorkeus on yleensä jo niin matalalla, että suurin osa verkkopaikoista eivät enää ole pyyntikelpoisia eli tosiasiallista mahdollista kalastamiseen ei ole. Tästä syystä kalastusajoille tulisi saada hieman joustoa esim. siten, että kalastusaika olisi 20.6. – 13.7.2022. Tämä olisi helppo hoitaa teknisesti siten, että jokaisen kalastajan tulisi ilmoittaa etukäteen, minä päivinä hän kalastaa.

Suomen perustuslain 17 § 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten kulttuurina ja perinteisinä saamelaisina elinkeinoina pidetään poronhoitoa, kalastusta, metsästystä (HE 248/1994 vp ja PeVM 17/1994 vp). Tästä syystä saamelaisille tulisi sallia tulevalle kesälle myös vapakalastus esim. kahtena päivänä viikossa 20.6. – 13.7.2022. Saamelaisten viikon vapakalastuksella ei olisi mitään käytännön merkitystä Tenon lohikantaan.

Kaikilla saamelaisilla ei ole verkko- tai patokalastusoikeuksia. Myöskään kaikilla kiinteistöjä omistavilla saamelaisilla ei ole mahdollisuutta verkko- tai patokalastukseen, koska isojaossa ja vesipiirirajankäynnissä emäkiinteistöille määritellyt pato- ja verkko-oikeudet eivät lisäänty kiinteistöjä jaettaessa, koska ne vain jakaantuvat murto-osina useammalle kiinteistölle. Kiinteistönomistajien on sitten keskenään sovittava, miten he vuorotellen käyttävät näitä oikeuksia. Kahden päivän verkkokalastusoikeuksia on käytännössä mahdotonta jakaa, jos emätilasta muodostuneita tiloja on useita kymmeniä.

Lohen poikastuotannosta merkittävä osa tapahtuu Tenon vesistön yläjuoksulla ja Suomen puoleisissa sivuvesistöissä. Tässä mielessä olisi oikeudenmukaista sallia edellä tarkoitettu vähäinen kalastus myös siellä, missä lohen lisääntyminen tapahtuu. Tärkeintä olisi selvittää, miksi Tenon vesistöstä mereen vaeltavista lohenpoikasista jokeen palaava osuus on viime vuosien aikana romahtanut näin voimakkaasti. Lohen pyynnin lisääntymisellä merellä on todennäköisesti suurin vaikutus tähän. Tästä syystä rajoituksia lohen pyyntiin merellä on saatava pikaisesti aikaan. Muutoin kalastuskunnan vesialueet toimivat ainoastaan poikastuotantoalueita merellä tapahtuvalle kalastukselle.

Tenon kalastukselle asetetut rajoitukset ovat niin massiivisia, että niistä aiheutuu merkittäviä taloudellisia menetyksiä Tenon vesistöalueella asuville. Tästä syystä valtion tulee korvata kalastusalueelle, paikallisille kalastuskunnille, kalastajille ja matkailuyrittäjille rajoituksista aiheutuvat taloudelliset menetykset.

Utsjoella 26.3.2022

Outakosken kalastuskunta

Hoitokunnan kokous 26.3.2022 3§